

EBA/GL/2016/05

07/11/2016

Richtsnoeren

voor de communicatie tussen, enerzijds,
bevoegde autoriteiten die toezicht
houden op kredietinstellingen en,
anderzijds, de wettelijke auditor(s) en
auditkantoren die de wettelijke controle
van de financiële overzichten van
kredietinstellingen uitvoeren

1. Nalevings- en rapportageverplichtingen

Status van deze richtsnoeren

1. Dit document bevat richtsnoeren die zijn uitgebracht op grond van artikel 16 van Verordening (EU) nr. 1093/2010¹. Overeenkomstig artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 moeten bevoegde autoriteiten en financiële instellingen zich tot het uiterste inspannen om aan die richtsnoeren te voldoen.
2. Richtsnoeren geven weer wat in de opvatting van de EBA passende toezichtpraktijken binnen het Europees Systeem voor financieel toezicht zijn en hoe het recht van de Unie op een specifiek gebied dient te worden toegepast. Bevoegde autoriteiten als bedoeld in artikel 4, lid 2, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 voor wie richtsnoeren gelden, dienen hieraan te voldoen door deze op passende wijze in hun praktijken te integreren (bijvoorbeeld door hun wettelijk kader of hun toezichtprocessen aan te passen), ook wanneer richtsnoeren primair tot instellingen zijn gericht.

Kennisgevingsverplichtingen

3. Overeenkomstig artikel 16, lid 3, van Verordening (EU) nr. 1093/2010 stellen bevoegde autoriteiten EBA vóór 09.01.2017 ervan in kennis of zij aan deze richtsnoeren voldoen of voornemens zijn deze op te volgen, of, indien dit niet het geval is, wat de redenen van de niet-naleving zijn. Bevoegde autoriteiten die bij het verstrijken van de termijn niet hebben gereageerd, worden geacht niet te hebben voldaan aan de richtsnoeren. Kennisgevingen worden ingediend door het formulier op de EBA-website te versturen naar compliance@eba.europa.eu onder vermelding van "EBA/GL/2016/05". Kennisgevingen worden ingediend door personen die bevoegd zijn om namens hun bevoegde autoriteiten te melden of zij aan de richtsnoeren voldoen. Elke verandering in de status van de naleving dient eveneens aan EBA te worden gemeld.
4. Kennisgevingen worden overeenkomstig artikel 16, lid 3, van de EBA-verordening op haarwebsite bekendgemaakt.

¹ Verordening (EU) nr. 1093/2010 van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 tot oprichting van een Europese toezichthoudende autoriteit (Europese Bankautoriteit), tot wijziging van Besluit nr. 716/2009/EG en tot intrekking van Besluit 2009/78/EG van de Commissie (PB L 331 van 15.12.2010, blz. 12).

2. Onderwerp, toepassingsgebied, adressaten en definities

2.1 Onderwerp

5. In deze richtsnoeren worden overeenkomstig artikel 12, lid 2, van Verordening (EU) nr. 537/2014² de vereisten gespecificeerd die gelden voor de instelling van een effectieve dialoog tussen, enerzijds, bevoegde autoriteiten die toezicht houden op kredietinstellingen (hierna respectievelijk "bevoegde autoriteiten" en "kredietinstellingen" genoemd) en, anderzijds, de wettelijke auditor(s) en auditkantoren die de wettelijke controle van de financiële overzichten van deze instellingen uitvoeren (hierna "auditors" genoemd).
6. Met deze richtsnoeren wordt beoogd de toezichthoudende taak ten aanzien van kredietinstellingen te vergemakkelijken door het bevorderen van een effectieve communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors.

2.2 Toepassingsgebied

7. Deze richtsnoeren gelden voor de communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors voor zover die communicatie betrekking heeft op het toezicht op, respectievelijk de uitvoering van, de wettelijke controle van de financiële overzichten van kredietinstellingen.
8. Deze richtsnoeren hebben met name betrekking op de communicatie tussen een bevoegde autoriteit en de (groeps)auditor van een kredietinstelling (instellings specifieke communicatie, zoals beschreven in punt 5) en de communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden (collectieve communicatie, zoals beschreven in punt 6).
9. Deze richtsnoeren laten de rapportageverplichting van auditors zoals beschreven in artikel 63, lid 1, van Richtlijn 2013/36/EU³ en artikel 12, lid 1, van Verordening (EU) nr. 537/2014, onverlet.

2.3 Adressaten

10. Deze richtsnoeren zijn gericht tot de bevoegde autoriteiten als gedefinieerd in artikel 4, lid 2, onder i), van Verordening (EU) nr. 1093/2010.

² Verordening (EU) nr. 537/2014 van het Europees Parlement en de Raad van 16 april 2014 betreffende specifieke eisen voor de wettelijke controles van financiële overzichten van organisaties van openbaar belang en tot intrekking van Besluit 2005/909/EG van de Commissie (PB L 158 van 27.5.2014, blz. 77).

³ Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende toegang tot het bedrijf van kredietinstellingen en het prudentieel toezicht op kredietinstellingen en beleggingsondernemingen, tot wijziging van Richtlijn 2002/87/EG en tot intrekking van de Richtlijnen 2006/48/EG en 2006/49/EG (PB L 176 van 27.6.2013, blz. 338).

2.4 Definities

11. Tenzij anders vermeld, hebben de in Richtlijn 2006/43/EG⁴, Verordening (EU) nr. 537/2014 en Richtlijn 2013/36/EU gebruikte en gedefinieerde termen, dezelfde betekenis in deze richtsnoeren. Voor de toepassing van deze richtsnoeren gelden de volgende definities:

Diepgaande communicatie	Communicatie die plaatsvindt in de gevallen als bedoeld in de punten 22 en 23, frequenter dan normaal, geformaliseerd en/of op basis van stukken, teneinde nader inzicht te krijgen in de financiële situatie van een kredietinstelling wanneer meer toezicht wordt uitgeoefend of nodig is.
Materiële informatie	Informatie die is verkregen in de periode dat een kredietinstelling onder toezicht staat of bij het uitvoeren van de wettelijke controle van de financiële overzichten van een dergelijke instelling en die van invloed kan zijn op de beoordeling of het besluit van een bevoegde autoriteit of auditor die voor de uitoefening van hun respectieve taken afhankelijk zijn van die informatie.
Instellingsspecifieke informatie	Informatie betreffende een individuele kredietinstelling.
Bedrijfstakspecifieke informatie	Informatie over de bedrijfstak waarin de kredietinstelling actief is (de bedrijfstak als geheel of een deel daarvan).
Deskundig persoon	Iemand die voor de bevoegde autoriteit of auditor werkt en die beschikt over de noodzakelijke technische kennis, vaardigheden en ervaring met betrekking tot een bepaalde kwestie die onderwerp van discussie is.
Geïnformeerd persoon	Iemand die voor de bevoegde autoriteit of auditor werkt en die in verband met een bepaalde kwestie die onderwerp van discussie is, beschikt over voldoende en actuele informatie over het risicoprofiel, de omvang en de complexiteit van de activiteiten van een kredietinstelling.
Gemachtigd persoon	Iemand die voor de bevoegde autoriteit of auditor werkt en die beschikt over de juridische volmacht om namens die

⁴ Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad van 17 mei 2006 betreffende de wettelijke controles van jaarrekeningen en geconsolideerde jaarrekeningen, tot wijziging van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad en houdende intrekking van Richtlijn 84/253/EEG van de Raad (PB L 157 van 9.6.2006, blz. 87).

autoriteit of auditor op te treden, zodat hij of zij informatie kan delen en, voor zover nodig, beslissingen kan nemen betreffende een bepaalde kwestie die onderwerp van discussie is.

Hoofd toezichtsteam	Medewerker van de bevoegde autoriteit die verantwoordelijk is voor de organisatie en coördinatie van de werkzaamheden van het team dat bij het toezicht op een kredietinstelling betrokken is.
Bipartiete vergadering	Vergadering van de bevoegde autoriteit en de auditor van een kredietinstelling.
Tripartiete vergadering	Vergadering van de bevoegde autoriteit, de auditor en de kredietinstelling.

3. Tenuitvoerlegging

Toepassingsdatum

12. Deze richtsnoeren gelden vanaf 31 maart 2017.

4. Algemeen kader voor de communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors

13. Bevoegde autoriteiten en auditors zijn beiden verantwoordelijk voor een effectieve wederzijdse communicatie, overeenkomstig de eerste alinea van artikel 12, lid 2, van Verordening (EU) nr. 537/2014.
14. De communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors dient open en constructief te zijn en er moet ruimte zijn voor onverwachte ontwikkelingen.
15. Bevoegde autoriteiten en auditors dienen adequate procedures op te zetten en erop toe te zien dat die procedures worden gevolgd, teneinde verzekerd te zijn van een effectieve communicatie.
16. Bevoegde autoriteiten en auditors dienen bij te dragen aan de ontwikkeling van wederzijds begrip van hun respectieve taken en verantwoordelijkheden.
17. De partijen dienen zich te kwijten van hun respectieve verantwoordelijkheden en de ene partij mag het werk van de andere niet gebruiken als substituut voor het eigen werk. De onder toezicht staande kredietinstelling blijft de belangrijkste informatiebron voor de partijen.
18. Een effectieve communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors dient het delen van informatie over de kredietinstelling te vergemakkelijken die voor de bevoegde autoriteiten en auditors relevant is voor de uitvoering van hun respectieve taken. Het delen van informatie dient te gebeuren met inachtneming van de verschillende verantwoordelijkheden die bevoegde autoriteiten en auditors door verschillen in de reikwijdte en het doel van hun functie hebben.
19. Tussen bevoegde autoriteiten en auditors uitgewisselde informatie is onderworpen aan de geheimhoudingsvereisten gelet op titel VII, hoofdstuk 1, afdeling II van Richtlijn 2013/36/EU. Verder geldt ingevolge artikel 12, lid 3, van Verordening (EU) nr. 537/2014 dat het door auditors te goeder trouw openbaar maken aan bevoegde autoriteiten van informatie die hun in de communicatie met bevoegde autoriteiten bekend is geworden, geen inbreuk vormt op enigerlei contractuele of wettelijke beperking op de openbaarmaking van informatie.
20. De communicatie die bevoegde autoriteiten met auditors onderhouden, dient proportioneel te zijn, en de beschikbare middelen voor het opzetten van effectieve communicatie dienen efficiënt te worden gebruikt.

21. Het hanteren van een proportionele aanpak bij de toepassing van deze richtsnoeren betekent dat de in punt 5 en 6 bedoelde elementen van de communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors (reikwijdte van gedeelde informatie, vorm waarin de communicatie plaatsvindt, deelnemers, frequentie en tijdstippen, communicatie met auditors die als collectief optreden) in overeenstemming zijn met de omvang van de kredietinstelling, haar interne organisatie en de aard, reikwijdte en complexiteit van haar activiteiten, zodat het doel van deze richtsnoeren op een efficiënte manier wordt bereikt.
22. Een diepgaande communicatie moet worden onderhouden met auditors van kredietinstellingen als bedoeld in artikel 131 van Richtlijn 2013/36/EU (mondiaal systeemrelevante instellingen (MSI's)⁵ en andere systeemrelevante instellingen (ASI's)⁶ en andere instellingen als door de bevoegde autoriteiten bepaald op basis van een beoordeling van de omvang en interne organisatie van instellingen en van de aard, reikwijdte en complexiteit van hun activiteiten.
23. Daarnaast dienen de bevoegde autoriteiten voortdurend na te gaan of er ad hoc of opkomende kwesties zijn die een diepgaande communicatie met een auditor of kredietinstelling noodzakelijk maken, zoals:
- recente belangrijke bevindingen van een beoordeling van de toezichthouder of een wettelijke controle van de financiële overzichten;
 - recente ontwikkelingen die gevolgen kunnen hebben voor het risicoprofiel van een kredietinstelling of voor de intensiteit van de toezichtsinspanning die ten aanzien van een kredietinstelling wordt gehanteerd;
 - een verandering van de auditor die voor het verrichten van de wettelijke controle van de financiële overzichten van een kredietinstelling is aangesteld (waaronder begrepen gevallen waarbij een nieuwe auditor de markt voor wettelijke controles van kredietinstellingen betreedt);
 - het gedwongen of vrijwillige ontslag van de auditor tijdens de audit.

⁵ Gedelegeerde Verordening (EU) nr. 1222/2014 van de Commissie van 8 oktober 2014 houdende aanvulling van Richtlijn 2013/36/EU van het Europees Parlement en de Raad met betrekking tot technische reguleringsnormen voor de vaststelling van de methodiek voor de aanmerking van mondiaal systeemrelevante instellingen en de vaststelling van subcategorieën voor mondiaal systeemrelevante instellingen (PB L 330 van 15.11.2014, blz. 27).

⁶ EBA-richtsnoeren inzake "De criteria om de voorwaarden te bepalen voor de toepassing van artikel 131, lid 3, van Richtlijn 2013/36/EU (RKV) met betrekking tot de beoordeling van andere systeemrelevante instellingen (ASI's)" (EBA/GL/2014/10).

5. Communicatie tussen de bevoegde autoriteiten en de auditors van een kredietinstelling

Reikwijdte van gedeelde informatie

Beginsel 1: De gedeelde informatie moet, gezien het materiële belang ervan, voor beide partijen relevant zijn voor de uitvoering van hun taken.

24. De bevoegde autoriteiten dienen in samenwerking met de auditors de gebieden van gemeenschappelijk belang vast te stellen waarop het delen van relevante informatie de toezichthoudende taak kan vergemakkelijken en de uitkomst van de wettelijke controle kan beïnvloeden.
25. Wanneer de vraag aan de orde is welke informatie moet worden gedeeld, moet goed worden gekeken naar het materiële belang van informatie, dat onder andere afhankelijk is van de mogelijke gevolgen van de informatie voor het toezicht en de wettelijke controle van de kredietinstelling.
26. De volgende soorten informatie kunnen worden gedeeld:
 - a. instellingsspecifieke informatie,
 - b. bedrijfstakspecifieke informatie,
 - c. informatie over lopende kwesties,
 - d. informatie over opkomende kwesties.
27. De bijlage bij deze richtsnoeren bevat een niet-limitatieve lijst van gebieden en kwesties waarover bevoegde autoriteiten en auditors informatie zouden kunnen delen.
28. Ten behoeve van een effectieve communicatie en informatie-uitwisseling dienen de bevoegde autoriteiten, voor zover mogelijk, vooraf een lijst van gespreksonderwerpen op te stellen. Voordat de communicatie begint, dienen de bevoegde autoriteiten de auditors over de geschiktheid van de lijst te raadplegen en ze aan te moedigen om ook zelf onderwerpen aan de lijst toe te voegen.

Beginsel 2: De bevoegde autoriteiten dienen auditors te verzoeken om informatie te delen over alles wat voor het toezicht van een kredietinstelling relevant is.

29. Daarbij kan het gaan om elke informatie die naar het oordeel van de bevoegde autoriteit de uitoefening van toezichthoudende taken kan vergemakkelijken, zoals informatie over de wijze waarop de controles zijn uitgevoerd, bij controles verkregen bewijsstukken en de conclusies van de auditors.
30. Relevante informatie is informatie en kennis die tijdens de wettelijke controle van de financiële overzichten van een kredietinstelling is verkregen en die betrekking kan hebben op onder meer de volgende gebieden, die nader zijn beschreven in de bijlage bij deze richtsnoeren aan de hand van een niet-limitatieve lijst van onderwerpen die daaronder vallen:
- a. externe omgeving en risicoprofiel van de kredietinstelling;
 - b. corporate governance en interne controle;
 - c. vermogen van de kredietinstelling om haar continuïteit te waarborgen;
 - d. controleaanpak;
 - e. financiële overzichten, waardering van activa en passiva en openbaarmakingen;
 - f. controleverklaring en communicatie van de auditors met de raad van bestuur, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een ander orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, over belangrijke kwesties met betrekking tot financiële verslaglegging en controle;
 - g. de belangrijkste bevindingen en conclusies van de uitgevoerde controles.
31. Wanneer met de auditors een diepgaande communicatie wordt onderhouden, dient in de besprekingen in ieder geval het volgende aan de orde te komen: de controleaanpak, de controleverklaring en de communicatie van de auditors met de raad van bestuur, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een ander orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, over belangrijke kwesties met betrekking tot financiële verslaglegging en controle, inclusief de controleverklaring en de in de artikelen 10 en 11 van Verordening (EU) nr. 537/2014 bedoelde aanvullende verklaring aan het auditcomité, zoals nader beschreven in de bijlage bij deze richtsnoeren. In de besprekingen over de controleaanpak kunnen de bevoegde autoriteiten ook de bevindingen en conclusies van het toezicht op de kredietinstelling betrekken.

Beginsel 3: De bevoegde autoriteiten dienen met de auditors informatie te delen over kwesties die relevant zijn voor de wettelijke controle van de financiële overzichten van de kredietinstelling.

32. Relevante informatie die met de auditors moet worden gedeeld, is onder meer informatie die tijdens de uitoefening van het toezicht bekend is geworden en die naar het oordeel van de bevoegde autoriteit relevant is voor de wettelijke controle van de financiële overzichten van de kredietinstelling.
33. Relevante informatie is informatie en kennis die tijdens de uitoefening van het toezicht bekend is geworden en die betrekking kan hebben op onder meer de volgende gebieden, die nader zijn beschreven in de bijlage bij deze richtsnoeren aan de hand van een niet-limitatieve lijst van onderwerpen die daaronder vallen:
- a. externe omgeving en risicoprofiel van de kredietinstelling;
 - b. corporate governance en interne controle;
 - c. vermogen van de kredietinstelling om haar continuïteit te waarborgen;
 - d. financiële overzichten, waardering van activa en passiva en openbaarmakingen;
 - e. beoordelingen en acties van de toezichthouder.
34. Daarnaast kunnen de bevoegde autoriteiten de auditors in kennis stellen van lopende of opkomende kwesties die gevolgen hebben voor de bedrijfstak waarin de kredietinstelling actief is, zoals veranderingen in regelgeving of macro-economische ontwikkelingen en de resultaten van thematische en collegiale toetsingen die in de bedrijfstak zijn uitgevoerd.

Vorm waarin de communicatie plaatsvindt

Beginsel 4: Bevoegde autoriteiten en auditors moeten door het gebruik van geëigende communicatiekanalen effectief met elkaar communiceren.

35. Ruwweg kunnen de volgende vormen van communicatie worden onderscheiden:
- schriftelijk (bijv. via e-mail of fax) en mondeling (fysieke vergaderingen of vergaderingen op afstand, bijv. via de telefoon);
 - regelmatig (bijv. controleverklaringen) en ad hoc (bijv. de tekst van nieuwe regelgeving).

36. Schriftelijke communicatie is aangewezen wanneer geen misverstanden mogen ontstaan of wanneer men een bewijs van de communicatie wil hebben. Bevoegde autoriteiten moeten schriftelijke communicatie overwegen wanneer de communicatie betrekking heeft op het volgende:

- controleverklaring en communicatie van de auditors met de raad van bestuur, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een ander orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, over belangrijke kwesties met betrekking tot financiële verslaglegging en controle;
- bevindingen en conclusies naar aanleiding van audits en toezicht;
- complexe technische kwesties;
- opkomende kwesties;
- veranderingen in regelgeving.

37. Fysieke vergaderingen bevorderen een open en effectieve communicatie en zijn met name bij een diepgaande communicatie de aangewezen vorm van communicatie.

Deelnemers aan de communicatie

Beginsel 5: Aan de communicatie moeten deskundige, geïnformeerde en gemachtigde personen van beide partijen deelnemen.

38. De belangrijkste deelnemers zijn het hoofd van het toezichtsteam en de verantwoordelijke auditor.

39. Wanneer de communicatie plaatsvindt tussen andere personen dan het hoofd van het toezichtsteam en de verantwoordelijke auditor, moeten beiden door hun respectieve partijen zo spoedig mogelijk worden geïnformeerd over de inhoud en uitkomst daarvan.

40. De bevoegde autoriteiten moeten beoordelen of het wellicht zinvol is om een tripartiete vergadering te organiseren, met name in het geval van "diepgaande communicatie". Bij die beoordeling zijn de volgende vragen relevant:

- a. Is het noodzakelijk dat de raad van bestuur, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een ander orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, een nadere toelichting geeft met betrekking tot een bepaalde kwestie die met de auditors zal worden besproken?
- b. Is het noodzakelijk dat de bevoegde autoriteit, de auditor en de kredietinstelling hun acties coördineren?

41. Een tripartiete vergadering moet steeds een aanvulling op een bipartiete vergadering zijn. Mogelijke deelnemers aan een tripartiete vergadering zijn leden van het auditcomité, interne auditors en deskundigen in relevante controlefuncties van de kredietinstelling, alsook leden van de raad van bestuur of het hoger management van de instelling, voor zover noodzakelijk.
42. Wanneer dit naar het oordeel van de bevoegde autoriteit dienstig is voor de uitoefening van haar toezichthoudende taken, en behoudens Europese en nationale vereisten inzake het beroepsgeheim, kunnen ook andere relevante overheidsinstanties (zoals de instanties die verantwoordelijk zijn voor het overheidstoezicht op financiële markten of auditors of voor de ontbinding van kredietinstellingen) voor de vergaderingen met de auditors worden uitgenodigd of over de uitkomst daarvan worden geïnformeerd.
43. Een structuur voor effectieve communicatie voorziet onder meer in adequate waarborgen voor de continuïteit van de communicatie, zodat het personeelsverloop binnen de betrokken organisaties daar geen bedreiging voor vormt. De bevoegde autoriteiten doen er goed aan om ook voor zichzelf aantekeningen te maken van de communicatie en gespreksdocumenten te bewaren, zodat opvolgers van vertrekkende deelnemers van de kant van de bevoegde autoriteit zich voldoende informatie kunnen verschaffen over hetgeen in het verleden is gecommuniceerd. Bedoelde informatie kan onder meer het volgende omvatten:
 - a. notulen of een samenvatting daarvan;
 - b. lijst van kwesties die zijn besproken;
 - c. conclusies van besprekingen;
 - d. beschrijving van toekomstige acties.

Frequentie en tijdstippen van communicatie

Beginsel 6: De communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors dient zo vaak plaats te vinden als nodig is voor het tijdig delen van relevante informatie.

44. De bevoegde autoriteiten dienen voor de communicatie met de auditors een frequentie en tijdstippen vast te stellen die de partijen in staat stellen om relevante informatie die hun tijdens de uitvoering van hun respectieve taken bekend is geworden, tijdig te delen.
45. De bevoegde autoriteiten dienen de auditors te raadplegen over de geschiktheid van de frequentie en tijdstippen van de communicatie.
46. De communicatie kan plaatsvinden in elke fase van het toezicht of de wettelijke controle van een kredietinstelling, waaronder een of meer van de volgende fasen:
 - a. tijdens de voorbereiding en planning van inspecties (ter plaatse of op afstand);

- b. tijdens de uitvoering van inspecties (ter plaatse of op afstand);
 - c. na voltooiing van inspecties (ter plaatse of op afstand);
 - d. tijdens de voorbereiding en planning van de wettelijke controle van de financiële overzichten;
 - e. voorafgaande aan de ondertekening van de controleverklaring;
 - f. na ondertekening van de controleverklaring.
47. De bevoegde autoriteiten dienen voortdurend na te gaan of er opkomende kwesties zijn die vragen om aanpassing van de frequentie en tijdstippen waarop met de auditors wordt gecommuniceerd of om het initiëren van communicatie op ad-hocbasis. Daarbij kan het gaan om kwesties die gevolgen hebben voor de hele bedrijfstak van de kredietinstelling of een deel daarvan (zoals macro-economische omstandigheden) of kwesties die alleen de desbetreffende kredietinstelling raken (zoals bevindingen naar aanleiding van toezicht of wettelijke controle, of kwesties die nadere toelichting behoeven).
48. In geval van diepgaande communicatie moet ten minste een keer per jaar een bipartiete vergadering worden gehouden.

6. Communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden

Beginsel 7: Communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden, dient zo vaak plaats te vinden als nodig is voor het tijdig delen van informatie die relevant is voor de toezichthoudende taken en de wettelijke controle van de financiële overzichten van kredietinstellingen.

49. Bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden (zoals een groep auditors of een beroepsvereniging die de belangen van auditors behartigt), moeten streven naar consensus over lopende en opkomende ontwikkelingen die van belang zijn voor het uitoefenen van de toezichthoudende taken en de wettelijke controle van de financiële overzichten van kredietinstellingen.
50. Bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden, moeten ten minste een keer per jaar vergaderen, ongeacht de vergaderingen die afzonderlijk worden georganiseerd tussen de bevoegde autoriteit en de auditor van een of meer kredietinstellingen.
51. De communicatie kan plaatsvinden in elke fase van het toezicht of de controle van een kredietinstelling. De bevoegde autoriteiten dienen de auditors te raadplegen over de geschiktheid van de frequentie en tijdstippen van de communicatie.
52. De bijlage bij deze richtsnoeren bevat een niet-limitatieve lijst van gebieden en kwesties waarover bevoegde autoriteiten en auditors die als collectief optreden, informatie zouden kunnen delen.
53. Wanneer dit naar het oordeel van de bevoegde autoriteit dienstig is voor de uitoefening van haar toezichthoudende taken, kunnen ook andere voor het prudentieel toezicht op kredietinstellingen bevoegde autoriteiten of overheidsinstanties die bijvoorbeeld verantwoordelijk zijn voor het overheidstoezicht op financiële markten of auditors, of verenigingen die bijvoorbeeld de belangen van banken of accountants behartigen, voor de collectieve vergaderingen worden uitgenodigd of over de uitkomst van de besprekingen met de auditors worden geïnformeerd.

Bijlage – Gebieden en kwesties waarover bevoegde autoriteiten en auditors informatie kunnen delen

54. Deze bijlage bevat een niet-limitatieve lijst van gebieden en kwesties waarover de bevoegde autoriteiten en auditors van een kredietinstelling of auditors die als collectief optreden, voor zover van toepassing, bij de toepassing van deze richtsnoeren informatie zouden kunnen delen. De hieronder opgesomde kwesties zijn ingedeeld naar onderwerp, ongeacht of de betreffende informatie door de bevoegde autoriteit of de auditors dient te worden verstrekt.

Externe omgeving en risicoprofiel van de kredietinstelling

- a. Risicobeoordeling en reikwijdte daarvan: beoordelingen door de bevoegde autoriteit en de auditors in het licht van de externe omgeving en de prestaties, het bedrijfsmodel, de bedrijfsstructuur, de risicoconcentratie en de risicobereidheid van de kredietinstelling (inclusief veranderingen daarin).
- b. Veranderingen in regelgeving.
- c. Veranderingen in boekhoud- en controlenormen.
- d. Macro-economische ontwikkelingen die gevolgen hebben voor de bedrijfstak waarin de kredietinstelling actief is.

Corporate governance en interne controle

- a. Cultuur, filosofie en werkstijl van de raad van bestuur van de kredietinstelling (waaronder begrepen de kwaliteit van corporate governance en de concentratie/verdeling van bevoegdheden onder de bestuursleden).
- b. Geschiktheid van de leden van de directie, het hoger management of de leden van het auditcomité van de kredietinstelling, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, ten aanzien van belangrijke kwesties met betrekking tot financiële verslaglegging en controle (waaronder de uitvoering van structurele, interne veranderingen in het management en van organisatorische herstructureringsprocessen).
- c. Rol van het auditcomité, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de kredietinstelling uitoefent, bij het toezicht op het proces van financiële verslaglegging binnen de kredietinstelling.
- d. Kwaliteit van de relatie tussen het auditcomité, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de kredietinstelling uitoefent, en de auditors.

- e. Opmerkingen over interne controles (bijvoorbeeld het oordeel van de auditors over de beschrijving, zoals die overeenkomstig artikel 20 van Richtlijn 2013/34/EU⁷ in de verklaring inzake corporate governance is opgenomen, van de hoofdkenmerken van de interne controle- en risicobeheersystemen van de kredietinstelling in verband met het proces van financiële verslaglegging, de effectiviteit van de governance, de controleomgeving, de toepassing en monitoring van controles, de kwaliteit van belangrijke controlefuncties en IT-systemen), de resultaten van interne-controletests van de auditors en de gevolgen daarvan voor de controleaanpak (bijvoorbeeld de reikwijdte van rechtstreekse verificaties en het inschakelen van externe deskundigen bij de wettelijke controle).
- f. Significante gebreken in de interne controleprocessen (bijvoorbeeld materiële tekortkomingen in de controle van de financiële verslaglegging van de kredietinstelling) en opmerkingen van de auditors over kwesties die raken aan de verantwoordelijkheden van de leden van directie, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, bij het toezicht op de strategische richting van de kredietinstelling of de effectuering van haar verantwoordingsplicht. Hieronder vallen ook, voor zover van toepassing, opmerkingen van de auditors over de effectiviteit van de interne controle, het risicobeheer en de compliance (inclusief de beoordeling van frauderisico's, met name wanneer ze voortvloeien uit tekortkomingen in de interne controles).

Vermogen van de kredietinstelling om haar continuïteit te waarborgen

- a. Beoordeling van risico's voor de continuïteit van de kredietinstelling (zoals krediet-, markt- en operationele risico's en minimumvereisten voor eigen vermogen en in aanmerking komende passiva (MREL)) en van positie-, hefboom-, liquiditeits- en financieringsrisico's.
- b. Opmerkingen over risico's van reputatieschade of van niet-naleving van wettelijke voorschriften (waaronder begrepen feitelijke of potentiële juridische geschillen die van materieel belang zijn).

Controleaanpak

- a. Materialiteit bij de planning en uitvoering van de wettelijk voorgeschreven controle.
- b. Betrokkenheid van externe deskundigen bij de wettelijk voorgeschreven controle.
- c. Gebruik van het werk van interne auditors bij de wettelijk voorgeschreven controle.

⁷ Richtlijn 2013/34/EU van het Europees Parlement en de Raad van 26 juni 2013 betreffende de jaarlijkse financiële overzichten, geconsolideerde financiële overzichten en aanverwante verslagen van bepaalde ondernemingsvormen, tot wijziging van Richtlijn 2006/43/EG van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van de Richtlijnen 78/660/EEG en 83/349/EEG van de Raad (PB L 182 van 29.6.2013, blz. 19).

- d. Toepassing van grondslagen voor financiële verslaglegging en veranderingen in die grondslagen.
- e. Bronnen van mogelijke vooringenomenheid van het management.
- f. Terreinen waarop een significant risico is vastgesteld.
- g. Specifiek werk dat de auditors in verband met bepaalde transacties hebben verricht (waarvoor eventueel externe deskundigen zijn ingeschakeld).
- h. Significante moeilijkheden waarop de auditors bij de wettelijke controle zijn gestuit (waaronder meningsverschillen tussen de auditors en leden van de directie, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of leden van een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent).
- i. Omstandigheden die hebben geleid tot een significante verandering in de planning van de controle.

Financiële overzichten, waardering van activa en passiva en openbaarmakingen

- a. Standpunten en oordelen over belangrijke risicogebieden en aannames, waaronder begrepen significante transacties en waarderingen (bijvoorbeeld in verband met de raming van voorzieningen voor verliezen op leningen en de waardering van financiële instrumenten).
- b. Boekhoudpraktijken waarbij en boekhoudkundige gebieden waarop sprake is van een significante schattingonzekerheid (bijvoorbeeld de raming van voorzieningen voor verliezen op leningen en de waardering van financiële instrumenten).
- c. Kritieke schattingen en aanwijzingen voor vooringenomenheid van het management:
 - i. wanneer een kredietinstelling voortdurend waarderingen gebruikt die op zichzelf beschouwd aanvaardbaar zijn maar waaruit een patroon van optimisme of pessimisme naar voren komt, of andere aanwijzingen voor vooringenomenheid van het management, of
 - ii. wanneer een kredietinstelling transacties verricht voor het bereiken van een bepaald boekhoudkundig of fiscaal resultaat, en dat doet op een zodanige wijze dat de boekhoudkundige of fiscale verwerking weliswaar technisch aanvaardbaar is maar de essentie van de transactie daardoor wordt verhuld.
- d. Afwijkingen in de financiële overzichten (gecorrigeerd en niet gecorrigeerd) die bij de wettelijke controle zijn vastgesteld en de beoordeling van deze afwijkingen door de auditors.

- e. Toereikendheid en betrouwbaarheid van in de financiële overzichten opgenomen toelichtingen in het licht van wettelijke verslagleggingsvereisten en bij deze en eerdere vergaderingen besproken risico's, transacties, oordelen en aannames.

Controleverklaring en communicatie van de auditors met de directie, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, over belangrijke kwesties met betrekking tot financiële verslaglegging en controle

- a. Controleverklaring als bedoeld in artikel 10 van Verordening (EU) nr. 537/2014.
- b. Aanvullende verklaring aan het auditcomité als bedoeld in artikel 11 van Verordening (EU) nr. 537/2014.

Belangrijkste bevindingen en conclusies van de uitgevoerde controles

- a. Zaken die tijdens de wettelijke controle zijn geconstateerd en ter kennis zijn gebracht van de directie, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent, zoals tekortkomingen in de interne controle die naar het professionele oordeel van de auditors de aandacht van het management c.q. auditcomité verdienen.
- b. Significante tekortkomingen die uitgebreid zijn besproken met de directie, het hoger management of het auditcomité van de kredietinstelling, of een orgaan dat vergelijkbare functies binnen de instelling uitoefent.

Beoordelingen en acties van de toezichthouder

- a. Toezichtsmaatregelen die aan een kredietinstelling zijn opgelegd.
- b. Tekortkomingen die naar voren zijn gekomen uit recente instellingsspecifieke risicobeoordelingen en toetsingen die in het kader van het toezichtsproces zijn uitgevoerd (zoals beoordelingen en toetsingen in het kader van het "proces van toetsing en evaluatie door de toezichthouder"⁸).
- c. Resultaten van thematische en collegiale toetsingen die de bevoegde autoriteit heeft uitgevoerd in de bedrijfstak waarin de kredietinstelling actief is.
- d. Opmerkingen naar aanleiding van de verplichte verslaglegging door de kredietinstelling, waaronder het wettelijk kapitaalvereiste.
- e. Naleving van wettelijke en prudentiële vereisten.

Overige

⁸ EBA-richtsnoeren (EBA/GL/2014/13) die zijn uitgebracht overeenkomstig artikel 107, lid 3, van Richtlijn 2013/36/EU.

- a. Kwesties die in voorgaande jaren en bij eerdere vergaderingen zijn besproken, voor zover die nog steeds relevant zijn.
- b. Kwesties in verband met de benoeming, verandering of het gedwongen of vrijwillig ontslag van de auditor die voor het verrichten van de wettelijke controle is aangesteld.
- c. Aanvullende kwesties die uit de wettelijke controle naar voren zijn gekomen, zoals kwesties in verband met bestaande of nieuwe vereisten die in EU- of nationale wetgeving zijn neergelegd.
- d. Terugkoppeling over de kwaliteit van de communicatie tussen bevoegde autoriteiten en auditors en manieren om die communicatie te verbeteren.